

Mezinárodní rok zdraví rostlin 2020

Ing. Michal Hnízdil, ředitel sekce ochrany rostlin ÚKZÚZ Brno

Valné shromáždění OSN schválilo koncem roku 2018 usnesení, že rok 2020 bude Mezinárodním rokem zdraví rostlin (International Year of Plant Health = IYPH). Rostlinolékaři se tak dočkali důležitého celosvětového uznání významu péče o zdraví rostlin. Co je důvodem takového rozhodnutí, jaké akce lze u této příležitosti očekávat a jak se tato událost projeví také v České republice?

Poučení čtenáři Rostlinolékaře jistě vědí, že na celosvětové úrovni je významným rostlinolékařským fenoménem Mezinárodní úmluva o ochraně rostlin (International Plant Protection Convention = IPPC), která pracuje pod záštitou Organizace pro výživu a zemědělství a garantuje jednotný postup rostlinolékařské certifikace při celosvětovém obchodu s rostlinami. Úmluva sdružuje přes 180 smluvních stran a koordinuje ochranu před zavlečením a šířením nebezpečných škodlivých organismů rostlin. Právě tato úmluva, resp. její výkonný orgán Komise pro fyto-sanitární opatření, se stane koordinátorem celosvětových akcí u příležitosti IYPH.

Hlavním důvodem rozhodnutí slavit rok 2020 jako IYPH je posílení povědomí laické veřejnosti o obsahu a významu zejména preventivních opatření proti zavlečení a šíření patogenů a škůdců rostlin. To je také v souladu s posláním IPPC, která definuje zdraví rostlin jako „disciplínu využívající širokou škálu opatření za účelem zabránit šíření škůdců, původců chorob a plevelů do nových oblastí, zejména vlivem lidské činnosti při mezinárodním obchodu“. Mezinárodní rok zdraví rostlin tak podle představ OSN nemá akcentovat např. používání přípravků na ochranu rostlin nebo ochranu rostlin proti „běžným“ škůdcům a původcům chorob, ale má být primárně zaměřen na prevenci. Právě důraz na princip předběžné opatrnosti, a tedy na omezení zavlečení nepůvodních škodlivých organismů do nových oblastí je podle IPPC klíčová strategie v podmínkách globalizovaného obchodu s rostlinami a měnícího se klimatu.

Na jaře 2020 se bude konat v Římě na pozadí 15. zasedání Komise pro fyto-sanitární opatření i konference ministrů zemědělství smluvních stran IPPC, která má projednat a schválit novou celosvětovou strategii ochrany zdraví rostlin do roku 2030 a přijmout ministerskou deklaraci o významu zdraví rostlin. V průběhu roku 2020 se mají prakticky ve všech světadílech konat desítky více či méně odborně koncipovaných konferencí, setkání, seminářů apod., s důrazem na propagaci zdraví rostlin. Významnou pro Evropu bude zejména konference v říjnu 2020 ve finských Helsinkách s názvem Ochrana zdraví rostlin v měnícím se světě. Tematicke zdraví rostlin se budou věnovat i některé celosvětové akce primárně zaměřené jinak, např. Světový den výživy. Bude vydána pamětní poštovní známka k IYPH a organizována celosvětová fotosoutěž na téma zdraví rostlin. 6. prosinec má být od roku 2021 každoročně slaven jako Mezinárodní den zdraví rostlin. Bylo vytvořeno mezinárodní logo k IYPH, viz výše. Další informace o mezinárodních souvislostech IYPH a plánovaných akcích viz: www.ippc.int/en/iypth/.

Je zřejmé, že doporučení OSN akcentovat v rámci IYPH zejména rizika zavlečení škodlivých organismů do nových oblastí bude na národní úrovni smluvních stran IPPC doplněno také národními tématy. V podmínkách České republiky si lze např. představit aktuální „žhavá“ témata, jako je kůrovcová kalamita, přemnožení hraboše polního, ale třeba také neustálé omezování dostupnosti účinných látek přípravků na ochranu rostlin v EU z důvodu přísnějších požadavků na ochranu zdraví lidí a životního prostředí, a s tím související omezení kurativní ochrany rostlin a rostoucí rizika vzniku rezistence populací škodlivých organismů k účinným látkám přípravků.

Na organizaci akcí konaných v rámci IYPH na území České republiky se kromě ÚKZÚZ a MZe podílí zejména nevládní organizace, jako je Česká akademie zemědělských věd, Česká společnost rostlinolékařská nebo Česká asociace ochrany rostlin, ale také rostlinolékaři z výzkumných ústavů a univerzit. Bylo vybráno národní logo a motto „Zdravé rostliny pro lepší život“ – viz výše, bude připraven jednotný banner pro využití na akcích konaných v rámci českých oslav IYPH. ÚKZÚZ připravil kalendář na rok 2020 s tématem zdraví rostlin, listovky, omalovánky, pexesa a další tisky, ale také krátká videa s odkazy na IYPH

budou ještě následovat. ÚKZÚZ v roce 2020 i ve vazbě na IYPH představí další uživatelské funkce své webové aplikace Rostlinolékařský portál, zejména půjde o spuštění veřejné mobilní aplikace k usnadnění rozhodování profesionálních uživatelů v ochraně rostlin.

V lednu 2020 bude Mezinárodní rok zdraví rostlin v ČR „otevřen“ tiskovou konferencí na MZe a představeny některé plánované akce na jeho podporu. Předpokládáme vyhlášení fotosoutěže v několika kategoriích s rostlinolékařskými tématy s tím, že vítězné fotografie budou vystaveny v budově Národního zemědělského muzea v Praze. V tomto muzeu se rovněž v polovině roku 2020 otevře velká

tematická výstava Lékaři rostlin, která představí obor rostlinolékařství v celé jeho šíři včetně historických souvislostí. Zároveň se plánuje konání Rostlinolékařského dne pod názvem Zdravé rostliny pro lepší život pro nejširší veřejnost, konaný v areálu muzea právě v době konání zmíněné výstavy. Česká společnost rostlinolékařská chystá slavnostní křest publikace Historie rostlinolékařství.

Rovněž programy rostlinolékařských konferencí, seminářů a jiných akcí tradičně v ČR pořádaných se v roce 2020 budou do značné míry odkazovat na souvislost s IYPH. Jedná se zejména o Česko-slovenskou konferenci ochrany rostlin, která se uskuteční na podzim 2020 ve slovenské Nitře, o pardubické Rostlinolékařské dny, nebo o odborný seminář s mezinárodní účastí Pohled přes hranice. Rok zdraví rostlin se jistě projeví také na obsahu rostlinolékařských vstupů na akcích typu Noc vědců, Dnů otevřených dveří či Polních dnů.

Více informací o akcích organizovaných v roce 2020 v rámci IYPH v ČR bude možno získat na webu ÚKZÚZ nebo ČAZV -viz <https://www.cazv.cz/mezinarodni-rok-zdravi-rostlin/>.